

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Monitor Regionale Aanpak jeugdwerkloosheid

Meting 2 – najaar 2014

Auteurs: Auke Witkamp, Mirjam Engelen

Zoetermeer, 12 december 2014

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Beleidscontext: de aanpak van jeugdwerkloosheid	5
1.2	Doelstelling: monitoring van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid	5
1.3	Verantwoording en leeswijzer	6
2	Voorlopige resultaten en opbrengsten	7
2.1	Kwantitatieve resultaten	7
2.2	Verklaringen van verschillen tussen de regio's	9
2.3	Het ene uiterste: regio's met meer dan 1000 plaatsingen	11
2.4	Het andere uiterste: regio's met minder dan 200 plaatsingen	12
2.5	Halen de regio's hun doelstellingen?	12
2.6	Conclusie	13
3	Ontwikkeling	15
3.1	Regionalisering van de aanpak	15
3.2	Borging van de regionale aanpak	16
3.3	Het werven van deelnemers	17
3.4	Samenwerking met branches en sectoren	17
3.5	Zicht op de niet uitkeringsgerechtigde jongeren	18

1 Inleiding

1.1 Beleidscontext: de aanpak van jeugdwerkloosheid

Sinds de zomer van 2011 stijgt de werkloosheid. Niet alleen onder de beroepsbevolking als geheel, maar vooral ook onder jongeren is de werkloosheid sindsdien fors toegenomen. In januari 2013 bedroeg de jeugdwerkloosheid 15%, ofwel 135.000 jongeren tussen de 15 en 25.¹ Reden voor het kabinet om in maart 2013 de Aanpak jeugdwerkloosheid aan de Tweede Kamer te presenteren. Met deze aanpak wil het kabinet er – in samenwerking met de jongeren zelf, de overheid, de sociale partners, onderwijsinstellingen en de Ambassadeur Aanpak jeugdwerkloosheid – de schouders onder zetten om jeugdwerkloosheid te voorkomen en bestrijden. Met dit doel is door het kabinet 50 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Aanpak jeugdwerkloosheid.

In vier pijlers wordt onder meer vanuit deze middelen gewerkt aan het voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid:

- *Regionale aanpak jeugdwerkloosheid*: het kabinet heeft 25 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een nieuwe impuls aan de aanpak van jeugdwerkloosheid in de 35 arbeidsmarktregio's. Dit betreft cofinanciering: de regio's zelf leggen minstens 50% bij.
- *Sectorplannen*: voor de cofinanciering sectorplannen is in totaal 600 miljoen euro beschikbaar, waarvan minstens een derde moet worden besteed aan maatregelen voor jongeren.
- *Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt*: het kabinet trekt 25 miljoen euro extra uit voor de uitvoering van het programma School Ex 2.0. Daarnaast zijn afspraken met de onderwijssector gemaakt over het afstemmen van het opleidingsaanbod met nabije collega-instellingen en met werkgevers.
- *Ambassadeur aanpak jeugdwerkloosheid*: om ervoor te zorgen dat de regionale en sectorale aanpak van jeugdwerkloosheid elkaar versterken, en om de aanpak van jeugdwerkloosheid een hoge plek op de agenda van alle betrokken partijen te geven, is Mirjam Sterk voor de periode van april 2013 tot april 2015 aangesteld als ambassadeur voor de Aanpak Jeugdwerkloosheid.

1.2 Doelstelling: monitoring van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid

Dit onderzoek betreft de monitoring van de pijler Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Het Ministerie van SZW heeft er in maart 2013 voor gekozen om de 35 arbeidsmarktregio's via een decentralisatie-uitkering te ondersteunen in hun aanpak jeugdwerkloosheid. Het Ministerie deed dit in de overtuiging dat de regio de plek is waar gemeenten en hun samenwerkingspartners met kennis van de lokale en regionale situatie jongeren die het op eigen kracht niet redden, kunnen ondersteunen naar een opleiding of een baan. Bovendien kan er op deze wijze worden voortgebouwd op de resultaten die tijdens het Actieplan Jeugdwerkloosheid uit 2009-2011 zijn geboekt.

Het ministerie van SZW hecht eraan de Kamer en de regio's over de resultaten en voortgang te kunnen informeren. Om die reden is Panteia gevraagd de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid te monitoren.

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jongeren-en-werk/aanpak-jeugdwerkloosheid>. In januari 2014 waren er volgens het CBS 127.000 werkloze jongeren (15-25). Bron: CBS Statline. Volgens het CBS waren er in januari 2013 overigens 129.000 werkloze jongeren.

De doelstelling van de monitor is tweeledig:

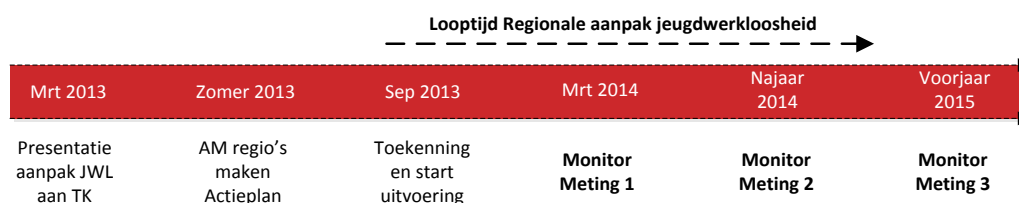
- A. Het informeren van de Tweede Kamer over de uitvoering en effecten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid;
- B. Het versterken van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid door onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring tussen de arbeidsmarktregio's.

Concreet betekent dit dat de monitor zicht moet bieden op:

- 1. De activiteiten die regio's ontplooiën in het kader van de aanpak jeugdwerkloosheid;
- 2. De resultaten die met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid worden behaald.

1.3 Verantwoording en leeswijzer

De monitor bestaat uit drie metingen. Deze metingen sluiten aan op de looptijd van de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid, die in de tijdbalk hieronder wordt weergegeven.

Dit rapport doet verslag van de resultaten van de tweede meting. De dataverzameling voor deze meting vond plaats in september en oktober 2014, en bestond voornamelijk uit telefonische interviews en mailwisselingen met de regionale projectleiders van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Deze interviews bouwden voort op de gesprekken die voor de eerste meting zijn gehouden.

Dit rapport presenteert de kwantitatieve resultaten en kwalitatieve resultaten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid tot dusver. De kwantitatieve resultaten die in dit rapport worden gepresenteerd zijn cumulatief – ze hebben betrekking op de periode september 2013 (start van de Regionale aanpak) tot en met oktober 2014.² Voor het beschrijven van de kwalitatieve resultaten, leerervaringen en succesfactoren van de regionale aanpak is ervoor gekozen om in dit rapport alleen de *nieuwe* resultaten te presenteren. Voor een volledig beeld van de uitvoering en resultaten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid is het daarom aan te raden ook de eerste rapportage van de monitor te bekijken.³

In het rapport van de eerste meting hebben we de verschillen tussen de aanpakken in de regio's geconceptualiseerd, en daarmee een context geschetst waarbinnen de kwantitatieve en kwalitatieve resultaten geïnterpreteerd dienen te worden. Ten behoeve van de leesbaarheid hebben we deze context in dit rapport niet herhaald.

In het voorjaar van 2015 volgt een derde en laatste meting en rapportage van de monitor regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

² Voor de dataverzameling voor deze monitor is aangesloten op beschikbare gegevens binnen de arbeidsmarktregio's. Daardoor verschillen de periodes waarop de gegevens betrekking hebben. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.

³ Zie: Panteia (2014), Monitor regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Eindrapport meting 1 – voorjaar 2014. Te bereiken via: <http://www.gemeenteloket.minszw.nl/binaries/content/assets/WIJ/Monitor-Regionale-Aanpak-Jeugdwerkloosheid-meting-1.pdf>.

2 Voorlopige resultaten en opbrengsten

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten die tot dusver zijn behaald met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid. We doen dat kwantitatief (hoeveel jongeren zijn er als gevolg van deze aanpak aan het werk gegaan, terug naar school gegaan of hebben een stage of leerwerkplek gevonden?), en kwalitatief: kwalitatieve resultaten kunnen immers (minstens) evenveel meerwaarde bieden. Bij de interpretatie van de kwantitatieve gegevens is het belangrijk vooraf de volgende overwegingen mee te geven:

- De Regionale aanpak jeugdwerkloosheid sluit aan bij de situatie in de regio. Dat betekent dat kwantitatieve resultaten zoveel mogelijk zijn ontleend aan bestaande horizontale verantwoordingsinformatie die de regio's gebruiken om verantwoording af te leggen op lokaal en regionaal niveau. Dat betekent dat de gerapporteerde cijfers niet onderling vergelijkbaar zijn, en dat er op basis van de kwantitatieve resultaten niet eenduidig kan worden geconcludeerd of een aanpak succesvol is of niet.
- De kwantitatieve resultaten zeggen niet alles over het succes van de regionale aanpak. De resultaten moeten nadrukkelijk bekeken worden in het licht van de kwalitatieve resultaten. Deze zijn grotendeels in meting 1 beschreven. In hoofdstuk 3 wordt een korte update daaraan toegevoegd.

2.1 Kwantitatieve resultaten

De kwantitatieve resultaten zijn, net als bij de vorige meting, zoveel mogelijk ontleend aan bestaande horizontale verantwoordingsinformatie die de regio's gebruiken om verantwoording af te leggen aan de gemeenteraden. Dit heeft als belangrijk voordeel dat de administratieve belasting voor de regio's beperkt blijft. Tijdens het Actieplan Jeugdwerkloosheid 2009-2011 bleek dat het verzamelen van kwantitatieve gegevens volgens een vastgesteld format de regio's veel tijd, geld en energie kostte. Dat blijft de regio's nu bespaard, iets wat door de regio's zelf als belangrijke succesfactor wordt gezien.

Het betekent echter ook dat de gegevens die de regio's hebben aangeleverd niet goed één op één vergelijkbaar zijn, bijvoorbeeld omdat de periode waarover wordt gerapporteerd verschilt, of omdat de scope van de verantwoordingsinformatie varieert (wordt er bijvoorbeeld alleen gerapporteerd over de resultaten van de extra Rijksmiddelen, of hebben de resultaten betrekking op het geheel van cofinanciering en Rijksbijdrage?). Dat maakt dat gegevens over aantallen plaatsingen voor deze meting niet goed bij elkaar op te tellen zijn. Het is daarom niet goed mogelijk om met één totaalcijfer te komen over het bereik of de resultaten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Om toch een indruk te kunnen geven van het kwantitatieve doelbereik geven we de kwantitatieve resultaten daarom weer in verschillende categorieën die betrekking hebben op het aantal tot nu toe gerealiseerde plaatsingen per regio. Het begrip "plaatsing" wordt in dit geval breed opgevat. Het omvat zowel plaatsingen op banen, leerwerkplekken, stages, werkervaringsplaatsen, alsook opleidings- of werkvoorbereidende trajecten.⁴

⁴ Deze laatste categorie betreft trajecten waarbij jongeren – meestal kwetsbare jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt – in trajecten worden toegeleid naar werk en/of opleiding. Vaak is er een reguliere werkgever bij een dergelijk traject betrokken.

In de tabel hieronder wordt aangegeven hoeveel regio's in de verschillende categorieën vallen. Daarbij worden ook de resultaten ten tijde van de eerste monitor genoemd, zodat inzicht ontstaat in de ontwikkelingen in de regio's.

Tabel 1 – Aantallen plaatsingen, vergelijking tussen meting 1 en meting 2

Aantallen plaatsingen	Aantal regio's Vorige meting (voorjaar 2014)	Aantal regio's Huidige meting (najaar 2015)
Geen cijfers	2	0
0-25	6	
25-50	7	
50-100	8	2
100-200	4	5
200-400	4	10
400-600	2	6
600-1000	2	3
1000-2000		7
2000+		2
Totaal	35	35

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het aantal plaatsingen sterk is toegenomen sinds de vorige meting. Terwijl vorige meting de meeste regio's nog minder dan 100 plaatsingen hadden gerealiseerd heeft de meerderheid van de regio's momenteel tussen de 200 en 2000 plaatsingen gerealiseerd. In totaal is het aantal plaatsingen bijna verviervoudigd sinds de vorige meting.

Uitleg: definitie van "plaatsingen"

In de cijfers hierboven wordt gesproken van het aantal plaatsingen per regio. Maar wat zijn deze plaatsingen precies?

In de uitvraag aan de regio's is onderscheid gemaakt tussen vier categorieën:

- Plaatsingen op reguliere banen
- Plaatsingen op leerwerkplekken (BBL)
- Plaatsingen op stages en werkervaringsplaatsen (waaronder de startersbeurs)
- Plaatsingen op werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten

Deze vier categorieën zijn in de plaatsingscijfers hierboven samen genomen. Tezamen geeft het cijfer een goed beeld van het aantal jongeren waarmee, in het kader van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid, intensief wordt gewerkt. Hierbij moet wel in aanmerking worden genomen dat regio's breed, smal of gemiddeld kunnen rapporteren; zie daarover de volgende box.

Behalve plaatsingen is ook het bereik in kaart gebracht dat de regio's met behulp van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid genereren. Het bereik van de aanpak is breder dan het aantal plaatsingen, bijvoorbeeld dat jongeren worden voorgelicht of aanwezig zijn bij bijeenkomsten, zonder dat ze deelnemen aan een officieel traject. Over het algemeen is het totale bereik 161% van het totaal aantal plaatsingen.⁵ Dit additionele bereik wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door banenmarkten waar jongeren voor worden

⁵ Dat is exclusief één grote regio, dat een enorm bereik rapporteert. Indien het bereik van deze regio wordt megeteld is het totale bereik 218% van het totale aantal plaatsingen dat door de regionale aanpak wordt genereerd.

uitgenodigd. Het verspreiden van flyers, e-mails of uitingen via social media zijn niet meegenomen onder bereik.

Kortom: de gerapporteerde cijfers liggen bij meting 2 een stuk hoger dan bij meting 1. Het overgrote deel van de regio's laat een duidelijke stijging zien in het aantal gerapporteerde plaatsingen. Er zijn twee regio's die aangeven minder dan vijftig additionele plaatsingen te hebben; één van deze twee regio's zet vooral in op indirecte instrumenten én een voucherregeling die na een snelle start ook snel was uitgeput. De andere zet ook in op een voucherregeling die inmiddels is uitgeput, en heeft nog twee à drie projecten waarvan de resultaten op een later moment verwacht worden.

2.2 Verklaringen van verschillen tussen de regio's

Tijdens de vorige meting werd het verschil tussen de regio's mede verklaard door het feit dat de regio's in verschillende stadia van de uitvoering zaten. Bij de huidige meting valt op dat men in vrijwel alle regio's goed op stoom is; waar sommige regio's vorige keer nog in de startblokken stonden, zijn ze nu los van de wal. Dat valt ook terug te zien in de kwantitatieve resultaten uit de tabel hierboven. Wel zijn er enkele andere factoren die de verschillen in aantallen gerapporteerde plaatsingen kunnen verklaren.

Wijze van rapporteren

De grote verschillen in aantallen plaatsingen tussen de regio's worden nu voornamelijk verklaard door de wijze van "boekhouding". Sommige regio's rapporteren "breed", andere regio's rapporteren smal, en de rest hanteert een tussenvorm.

Regio's die breed, gemiddeld of smal rapporteren

Breed rapporteren betekent dat een regio de kwantitatieve resultaten breed in kaart heeft gebracht; in één of enkele gevallen zijn de resultaten van de gehele reguliere dienstverlening voor jongeren in kaart gebracht. In andere gevallen gaat het om regio's die hun regionale aanpak sterk verknopen met andere beleidsinitiatieven, en derhalve de resultaten moeilijk los kunnen presenteren. Dat betekent dat de gerapporteerde cijfers betrekking hebben op meer dan alleen de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zoals die door het Rijk is gefinancierd.

Smal rapporteren betekent dat de kwantitatieve gegevens die een regio presenteert betrekking hebben op een nauw afgebakende regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Gemiddeld rapporteren zit hier tussenin. In sommige gevallen is hier sprake van wanneer er binnen regio's op verschillende wijzen wordt gerapporteerd (door de verschillende sub-regio's of gemeenten), waarbij de één smal en de ander breed rapporteert. In andere gevallen heeft een regio bijvoorbeeld cijfers aangeleverd die weliswaar breder zijn dan de regionale aanpak jeugdwerkloosheid alleen, maar toch nog betrekkelijk afgebakend zijn.

Natuurlijk is het onderscheid tussen deze rapportagevormen geen exacte wetenschap. Het is gebaseerd op een inschatting van de onderzoeker en is bedoeld om een basale vorm van duiding te bieden bij de gerapporteerde cijfers.

In de tabel hieronder wordt inzichtelijk gemaakt hoe de wijze van rapporteren invloed heeft op het aantal plaatsingen. Uit deze tabel blijkt dat de regio's die het laagste aantal plaatsingen noteren "smal" rapporteren, en dat de regio's die het hoogste aantal plaatsingen noteren "breed" rapporteren. Dit is waarschijnlijk de belangrijkste

verklaring van de verschillen tussen de regio's. Daarbij komt nog dat er net als bij de vorige meting ook over verschillende periodes wordt gerapporteerd.⁶

Tabel 2 - Aantallen plaatsingen hangt samen met wijze van rapporteren

Aantallen plaatsingen	Aantal regio's	Aantal regio's dat smal rapporteert	Aantal regio's dat gemiddeld rapporteert	Aantal regio's dat breed rapporteert
0-25				
25-50				
50-100	2	2		
100-200	5	2	3	
200-400	10	6	4	
400-600	6	5		1
600-1000	3	1	1	1
1000-2000	7		3	4
2000+	2			2
Totaal	35	16	11	8

Zwaarte van de problematiek

Een ander onderscheid tussen de regio's dat mogelijk verklarend is voor de verschillen in gerealiseerde aantallen plaatsingen is de omvang van de problematiek waar een regio mee te kampen heeft. Om het effect van deze verschillen in kaart te brengen zijn de regio's onderverdeeld in drie categorieën: regio's met een relatief lichte problematiek, regio's met een gemiddelde problematiek, en regio's met een relatief zware problematiek.

Regio's met zware, gemiddelde of lichte problematiek

De indeling tussen regio's met zware, gemiddelde of lichte problematiek is gebaseerd op het bedrag dat de regio's hebben gekregen aan Rijksfinanciering ter ondersteuning van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. De hoogte van deze financiering was op zijn beurt afhankelijk van het aantal niet werkende werkzoekende jongeren in de regio. Dat is geen perfecte maatstaf om de omvang van de problematiek in kaart te brengen, maar het geeft een indicatie. Regio's die minder dan € 500.000 hebben gekregen zijn ingeschaald als regio's met lichte problematiek. Regio's die tussen de € 500.000 en € 1.000.000 hebben gekregen hebben een gemiddelde problematiek, en regio's die meer dan € 1.000.000 hebben gekregen zijn ingeschaald als regio's met zware problematiek.

Tabel 3 laat zien dat er een verband is tussen de zwaarte van de problematiek – en daarmee dus het ontvangen bedrag aan financiering voor de regionale aanpak jeugdwerkloosheid – en het aantal gerealiseerde plaatsingen.

⁶ Op de vergelijking tussen de metingen heeft dat geen effect – de aantallen voor meting 2 zijn immers cumulatief.

Tabel 3 – Aantallen plaatsingen hangt samen met omvang van de problematiek in de regio

Aantallen plaatsingen	Aantal regio's	Aantal regio's dat met "lichte" problematiek	Aantal regio's met "gemiddelde" problematiek	Aantal regio's met "zware" problematiek
0-25				
25-50				
50-100	2	2		
100-200	5	2	3	
200-400	10	6	4	
400-600	6	5		1
600-1000	3	1	1	1
1000-2000	7		3	4
2000+	2			2
Totaal	35	16	11	8

Overige factoren

Tijdens de vorige meting viel op dat er verband was tussen het type instrument dat werd ingezet en het aantal gerapporteerde plaatsingen. Regio's die hadden ingezet op 'directe' subsidie-instrumenten als vouchers en startersbeurzen hadden toen veel plaatsingen gerapporteerd. Dit verband lijkt nu niet meer te bestaan. Deze 'directe' instrumenten zijn in een heel aantal regio's inmiddels al uitgeput – alle vouchers of beurzen zijn dan inmiddels al vergeven - waardoor er met dit instrument soms weinig progressie meer is geboekt sinds de vorige meting. Zij zaten bij de vorige meting al aan hun financiële plafond. In een aantal regio's worden dergelijke instrumenten overigens weer voortgezet uit andere middelen.

Verder viel tijdens de vorige meting op dat regio's die een "vliegende start" konden maken (doordat zij al een aanpak jeugdwerkloosheid hadden, die ze met de middelen van de regionale aanpak konden intensiveren) meer plaatsingen hadden gerapporteerd dan regio's die niet konden voortbouwen op regionale structuren. Ook dit verband is bij de huidige meting minder zichtbaar.

Tot slot zouden verschillen tussen de regio's ook kunnen ontstaan doordat er op andere doelgroepen wordt ingezet. Waar de ene regio specifiek inzet op kwetsbare jongeren kiest de andere regio ervoor om in te zetten op schoolverlaters of juist op hoger opgeleide jongeren. Het effect van deze keuze voor specifieke doelgroepen op de gerapporteerde resultaten is niet specifiek onderzocht.

2.3 Het ene uiterste: regio's met meer dan 1000 plaatsingen

Van de negen regio's die meer dan 1000 plaatsingen laten optekenen valt in eerste instantie op dat zes "breed" rapporteren. Dat wil zeggen: zij hebben cijfers doorgegeven die (deels) betrekking hebben op de reguliere dienstverlening aan jongeren. In één geval is de totale uitstroom uit de WW en WWB voor jongeren in kaart gebracht, waarbij het de vraag is in welke mate de regionale aanpak daaraan heeft bijgedragen.

Eén van deze negen regio's had vorige keer geen cijfers aangeleverd; twee hadden toen minder dan 100 plaatsingen gerealiseerd. Die zijn in de afgelopen periode sterk

gestegen in aantallen gerapporteerde plaatsingen. Bij de ene regio is dit te verklaren door het feit dat ze de vorige keer in de startblokken stonden maar nog amper resultaten hadden. De andere regio zette ook in op veel nieuwe projecten die bij de vorige meting nog weinig resultaten hadden opgeleverd. Bovendien is deze regio iets breder gaan meten bij deze tweede meting. De overige regio's zaten ook bij de vorige meting al in de hoogste categorieën van aantallen gerealiseerde plaatsingen.

Verder valt aan deze regio's op dat het aandeel van werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten in het totale aantal plaatsingen groter is dan gemiddeld. Waar dat voor alle regio's samen ongeveer 30% is, is dat voor deze negen regio's 34%. Wanneer de regio wordt weggelaten die het totale aantal jongeren dat uit de WWB en WW is uitgestroomd heeft gerapporteerd, dan stijgt dit percentage naar 42%. Kortom: het valt op dat regio's die hoge aantallen rapporteren naar verhouding veel inzetten op werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten.

2.4 Het andere uiterste: regio's met minder dan 200 plaatsingen

Van de zeven regio's die minder dan 200 plaatsingen laten optekenen, rapporteren er vier "smal" en drie "gemiddeld". Over het algemeen gaat het om regio's die ook bij de vorige meting weinig plaatsingen rapporteerden, en die alsnog een redelijke progressie hebben geboekt.

Wat verder opvalt is dat onder de regio's die minder dan 200 plaatsingen realiseren, in totaal 14% van die plaatsingen wordt gerealiseerd door werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten, en 54% door plaatsingen op banen. Voor de gehele groep regio's is dat 30 en 36%.

Als we dit vergelijken met de groep die veel plaatsingen rapporteren betekent dat dus dat regio's die weinig plaatsingen rapporteren in verhouding meer inzetten op plaatsingen op banen, terwijl regio's die veel plaatsingen rapporteren in verhouding meer inzetten op werk- en opleidingsvoorbereidende trajecten.

2.5 Halen de regio's hun doelstellingen?

Voorafgaand aan de start van de regionale aanpak hadden de regio's doelstellingen voor zichzelf gesteld in termen van aantallen plaatsingen op banen, leerwerkplekken, stages en werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten.

Uit een analyse van de resultaten blijkt dat de regio's over het algemeen goed op weg zijn om deze doelstellingen te halen. Sterker: in totaal is het aantal plaatsingen dat ten doel was gesteld al ruimschoots gehaald: in totaal is al 105% van de ten doel gestelde plaatsingen gerealiseerd.⁷

Daarbij zijn drie kanttekeningen te plaatsen. Ten eerste zijn er grote verschillen tussen de regio's. Er zijn regio's die op ongeveer 30% van hun doelstelling zitten, en er zijn regio's die hun doelstelling al drie keer gehaald hebben. In totaal zijn er 15 regio's die hun doelstelling in kwantitatieve zin al hebben gehaald. Vijf regio's zitten nog niet op 50% van hun doelstelling. Overigens zijn er ook zes regio's die geen kwantitatieve doelen hadden geformuleerd.

Ten tweede dient eenzelfde voetnoot geplaatst te worden als bij de interpretatie van de resultaten in algemene zin: de regio's rapporteren zeer verschillend, en stellen de doelen

⁷ Een aantal regio's heeft geen kwantitatieve doelen gesteld; deze regio's zijn dus niet meegenomen in deze berekening.

ook zeer verschillend. Het is niet te zeggen in hoeverre de doelstelling en de gerapporteerde cijfers van de regio's congruent zijn.

Ten derde valt op dat in de doelstellingen de nadruk lag op het aantal te realiseren plaatsingen *op banen*, terwijl bij de voorlopige resultaten een nadruk ligt op plaatsingen *op werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten*. Daarom is het zinnig om per type plaatsing te kijken in hoeverre de doelstellingen worden gehaald.

- Het aantal gerapporteerde plaatsingen op banen is 75% van het aantal ten doel gestelde plaatsingen op banen.
- Het aantal gerapporteerde plaatsingen op leerwerkplekken is 63% van het aantal ten doel gestelde plaatsingen op leerwerkplekken.
- Het aantal gerapporteerde plaatsingen op stages is 159% van het aantal ten doel gestelde plaatsingen op stages.
- Het aantal gerapporteerde plaatsingen op werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten is 212% van het aantal ten doel gestelde plaatsingen op werk- of opleidingsvoorbereidende trajecten.

2.6 Conclusie

Uit dit hoofdstuk blijkt dat de regio's over het algemeen veel progressie hebben gemaakt in aantallen gerapporteerde plaatsingen, vergeleken met de eerste meting van deze monitor. De meeste regio's zijn behoorlijk op weg om de kwantitatieve doelen die zij bij aanvang van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid hebben gesteld, te halen. In totaal is het aantal ten doel gestelde plaatsingen zelfs al gehaald.

Net zoals bij meting 1 zijn er ook nu behoorlijke verschillen waar te nemen tussen de regio's. In dit hoofdstuk is aan de orde gekomen dat er een aantal mogelijke factoren is dat deze verschillen kan verklaren. Met andere woorden: het feit dat de ene regio lagere aantallen plaatsingen rapporteert betekent niet dat deze regio slechter presteert dan een andere regio. Het kan er bijvoorbeeld ook op duiden dat deze regio smaller rapporteert, een lichtere problematiek heeft, meer op banen inzet en/of op aan andere doelgroep inzet.

3 Ontwikkeling

Na het bespreken van de kwantitatieve resultaten volgt de vraag: hoe hebben de regio's deze resultaten behaald? In algemene zin is daarover te zeggen dat de regio's zijn voortgegaan op de weg die ze hadden ingeslagen. Voor het grootste gedeelte hebben ze de projecten die ze tijdens de vorige meting al hadden ingezet, voortgezet. In sommige gevallen zijn er kleine aanpassingen gedaan aan projecten, door bijvoorbeeld de doelgroep te verbreden of juist te versmallen of een inschrijvingstermijn langer open te stellen. In een enkel geval is er voortijdig gestopt met een project of is een project vervangen door een ander project.

Deze aanpakken zijn de rapportage over de eerste meting omschreven; dat wordt hier daarom niet herhaald. In dit hoofdstuk zullen we daarom alleen de nieuwe kwalitatieve resultaten zien die de regio's rapporteren, en de nieuwe succesfactoren en leerervaringen. Deze bouwen voort op de kwalitatieve resultaten, succesfactoren en leerervaringen die in de vorige meting zijn beschreven.

3.1 Regionalisering van de aanpak

In een aantal regio's valt op dat er, naarmate de regionale aanpak jeugdwerkloosheid vordert, sterker regionaal wordt gewerkt. Zij werkten bij de vorige meting nog betrekkelijk "decentraal", waarbij de gemeenten individueel vorm gaven aan een aanpak jeugdwerkloosheid, en hebben in de afgelopen tijd regionale structuren opgezet en voeren samen projecten uit.

Voorbeelden: Rijk van Nijmegen, Drenthe en Zuidoost Brabant

In Rijk van Nijmegen heeft de regionale aanpak jeugdwerkloosheid een stimulans gegeven aan de regionale samenwerking. Sommige instrumenten, zoals de startersbeurs, die eerst voor één gemeente waren bestemd worden inmiddels regionaal ingezet. Ook heeft de regio inmiddels een regionaal jongerenloket.

De huidige arbeidsmarktregio Drenthe is een relatief nieuwe formatie. De samenwerking tussen de gemeenten heeft daarom een opstartperiode nodig gehad. In de tweede meting is er steeds meer sprake van samenwerking; zo worden de ingezette instrumenten inmiddels regionaal uitprobeerde.

In de regio Zuidoost Brabant was in de vorige meting als knelpunt genoemd dat het betrekken van alle gemeenten veel tijd kostte – er moest steeds een formeel mandaat uit alle gemeenten komen. Inmiddels is er een portefeuilleoverleg en is er ingestemd met regionale instrumenten, waardoor de samenwerking soepeler verloopt. De samenwerking binnen de regionale aanpak jeugdwerkloosheid wordt ook gezien als "proeftuin" voor de verdergaande samenwerking die straks onder de Participatiewet nodig zal zijn.

Daarbij moet gezegd worden dat er nog steeds veel verscheidenheid is in de mate van en manier waarop er binnen regio's wordt samengewerkt. Sommige regio's werken sterk regionaal, anderen bijna volledig decentraal. In meting 1 staan deze verschillen uitvoeriger beschreven.

3.2 Borging van de regionale aanpak

In de tweede meting valt op dat veel regio's actief bezig zijn met het borgen van (specifieke onderdelen) van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Ze zijn actief op zoek naar nieuwe financieringsbronnen. In de afgelopen periode is in een heel aantal regio's overigens ook al additionele financiering beschikbaar gekomen. Vaak is dit vanuit gemeentelijke budgetten of ESF. Ook valt op dat enkele provincies geld beschikbaar hebben gesteld.⁸ Al met al ontstaat het beeld dat de meeste regio's ervoor kiezen, en erin slagen, om delen van de aanpak jeugdwerkloosheid te continueren, ook nadat de regionale aanpak is afgerond.

Voorbeeld: Gelderse regio's

In enkele Gelderse regio's is geld beschikbaar gekomen vanuit de provincie om jongerenvouchers in te zetten. Deze financiering stelt de regio's in staat om de regeling voort te zetten, waar in sommige gevallen het budget vanuit de regionale aanpak inmiddels volledig was benut. De voorwaarden die voor de nieuwe voucherregeling worden gesteld wijken wel licht af van de voucherregeling die deze regio's al hadden; zo worden er lagere bedragen beschikbaar gesteld aan de werkgevers, en kunnen er door de regio geen uitvoeringskosten worden gedeclareerd.

Verder wordt duidelijk dat delen van de aanpak niet worden geborgd, en dat in enkele regio's van borging helemaal geen sprake zal zijn. Daarbij kan de vraag worden gesteld hoe erg het is als niet alle aspecten van de aanpak jeugdwerkloosheid worden geborgd. Verschillende regio's wijzen erop dat jeugdwerkloosheid grotendeels een tijdelijk probleem is: wanneer de economie weer aantrekt, zijn jongeren vaak als eerste weer aan het werk. Wanneer de aanpak daadwerkelijk als tijdelijke crisisaanpak wordt gezien, valt het probleem van het gebrek aan continuïteit misschien wel mee.

Overigens kunnen ook projecten die niet worden voortgezet structurele meerwaarde hebben, bijvoorbeeld doordat het project kennis oplevert die in de reguliere structuren ingebed kunnen worden.

Voorbeeld: borging van kennis in Midden-Limburg

Een concreet voorbeeld is een project gericht op het realiseren van plaatsingen in het MKB. Het project houdt na de regionale aanpak op, maar de kennis over het benadering van het MKB wordt overgedragen naar de reguliere consultants van de regio. Zo ontstond inzicht in de soorten instrumenten waaraan behoefte is onder MKB ondernemers en bleek dat ondersteuning bij administratieve afhandeling vaak welkom is, ook omdat MKB ondernemers vaak geen aparte HR-afdeling hebben.

Bij de borging van de regionale aanpak zijn de nieuwe arbeidsmarktregio's een aparte casus. In deze regio's draagt de regionale aanpak bij aan de ontwikkeling van regionale structuren. Dat is een kwalitatief resultaat van de aanpak. Deze structuren zijn echter ook nog kwetsbaarder in deze regio's – ze zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd. Het effectief borgen van de aanpak is daar een grotere uitdaging dan in regio's die al gewend zijn om samen te werken.

⁸ Hierbij noteren sommige regio's als knelpunt dat ze voor deze gelden geen uitvoeringskosten mogen maken. Ze gebruiken dan bijvoorbeeld geld vanuit de regionale aanpak jeugdwerkloosheid om de uitvoerings- en communicatiekosten te dekken die ze moeten maken om het geld van de provincie effectief in te zetten.

3.3 Het werven van deelnemers

Verschillende regio's geven aan dat het soms moeilijk is om deelnemers te werven voor specifieke initiatieven die ze onder de regionale aanpak jeugdwerkloosheid inzetten. Ten eerste hebben regio's soms moeite om het beoogde aantal vouchers en startersbeurzen weg te zetten; soms ligt dit aan het feit dat werkgevers onvoldoende banen of stageplekken beschikbaar hebben. Regelmatig ligt het ook aan gebrekkige animo onder jongeren. Anderzijds valt ook op dat er regelmatig voldoende animo is onder werkgevers én jongeren, maar dat het moeilijk is goede matches te maken. Er zijn dan bijvoorbeeld plaatsen beschikbaar bij werkgevers in de techniek, terwijl de meeste jongeren administratief werk willen doen.

Tot slot signaleren sommige regio's dat jongeren soms niet gemotiveerd lijken. Hier is onderscheid te maken tussen een groep die niet goed in staat is of het niet goed aandurft om aan te haken bij de initiatieven die de regio ontplooit, en een groep die niet gemotiveerd is. Een goede aanpak maakt onderscheid tussen deze groepen – ze kunnen niet op dezelfde manier worden bewogen om wél deel te nemen.

Een hele praktische barrière die regelmatig wordt genoemd is de reisafstand. Zeker in afgelegen regio's kan dat een succesvolle match tussen jongere en werkgever in de weg staan. Zelfs een vrij korte woon-werk afstand kan voor jongeren een significante barrière opwerpen. Dit geldt met name voor lager opgeleide jongeren.

Een aantal regio's signaleert dat de manier van presenteren zeer belangrijk is voor het mobiliseren van jongeren. Zij geven aan meer interesse voor bepaalde projecten te genereren wanneer ze het een aansprekende naam geven en wanneer ze bij de presentatie aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren.

3.4 Samenwerking met branches en sectoren

Veel regio's maken er melding van dat zij graag aansluiting zouden vinden bij de regionale uitwerking van de sectorplannen, maar dat ze niet goed weten hoe dat moet of dat het voorsnog niet goed lukt. Wellicht is dat verklaarbaar door het feit dat een deel van de sectorplannen nog bezig is met voorbereidingen op de uitvoering. Enkele regio's is het gelukt succesvol aansluiting te vinden. Zij geven aan dat het weliswaar veel tijd heeft gekost, maar ook veel op zal gaan leveren voor de regionale arbeidsmarkt.

Los van de aansluiting bij de sectorplannen wordt in veel regio's natuurlijk al op andere manieren samengewerkt met branches en sectoren – in veel gevallen tot tevredenheid van de regio's.

Voorbeeld: aansluiting bij sectoren in Drechtsteden

In Drechtsteden wordt, vanuit een visie op de regionale arbeidsmarkt, actief aansluiting gezocht bij sectoren die aansluiten op de krachten van de regionale arbeidsmarkt.

De manier waarop de regio aansluiting heeft gevonden bij sectorplannen wordt als een succes ervaren. In eerste instantie zijn de ingediende sectorplannen bekeken, en is daarbij de vraag gesteld welke plannen voor de regionale arbeidsmarkt bijzonder relevant waren. Daaruit kwam naar voren dat het sectorplan voor de maritieme (maak)industrie goed aan zou sluiten op de arbeidsmarkt in Drechtsteden. Dit plan is onder regie van de brancheorganisatie Deltametaal ontwikkeld. Het aansluiten bij dat

sectorplan is een langdurig proces geweest, maar levert voor de regio ook veel op. Er zijn veel middelen vrijgekomen en er gaan 100 jongeren aan het werk in deze industrie. De eerste 40 zijn inmiddels gestart. Daarmee zal dit project een langdurige impact hebben op de regionale arbeidsmarkt.

Een vergelijkbaar traject heeft zich in de zorg afgespeeld. Daarbij heeft een bestaand samenwerkingsverband met werkgeversverenigingen de regio gehad bij een regionaal sectorplan zorg. Voor de regio staan deze trajecten ten dienste van een integrale visie op de arbeidsmarkt, waarin de aanpak van jeugdwerkloosheid een blijvende prioriteit is.

3.5 Zicht op de niet uitkeringsgerechtigde jongeren

Delen van de doelgroep voor de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid zijn goed in beeld bij de gemeenten. Maar er is ook een groep jongeren die niet op school zitten, geen baan hebben, en niet uitkeringsgerechtigd zijn, en derhalve nergens geregistreerd staan. Sommige regio's willen graag meer zicht op deze niet uitkeringsgerechtigden (nuggers), omdat ze een belangrijk arbeidspotentieel kunnen vormen en omdat een vroege handreiking naar deze groep wellicht kan voorkomen dat ze in de toekomst in een uitkering terecht komen. In sommige regio's zijn pogingen gedaan om deze doelgroep in beeld te krijgen, bijvoorbeeld via communicatiecampagnes of via bestandsanalyses. Dat heeft nog geen concreet resultaat opgeleverd.

In andere regio's wordt nadrukkelijk samengewerkt met de RMC's en de aanpak van voortijdig schoolverlaten, om te voorkomen dat die jongeren uit beeld verdwijnen. Dit kan een andere manier zijn om zicht te krijgen op nuggers – of beter gezegd: zicht te *houden* op jongeren die wellicht later nugger worden.

Veel regio's organiseren overigens projecten voor niet uitkeringsgerechtigde jongeren, en hebben op deze manier dus contact met ze. Het probleem dat deze regio's signaleren is dat het voor hen onduidelijk blijft welk deel van de nuggers ze op deze manier bereiken, en of er ook nog een belangrijke groep is die niet bereikt wordt.

